

Kommentar vedrørende

Lov om ændring af lov om detailsalg fra butikker m.v., lov om forbrugerbeskyttelse ved erhvervelse af fast ejendom m.v. samt forskellige andre love samt ophævelse af lov om translatører og tolke og ophævelse af lov om dispachører

Der er nok ikke mange, som ville sætte lighedstegn mellem vækst og afskaffelse af kvalitet, men det er ikke desto mindre det, erhvervs- og vækstminister Henrik Sass-Larsen gør i sin argumentation for det netop udsendte lovforslag, hvor ministeren – hvis han har magt, som han har agt – med et enkelt pennestrøg vil nedlægge et helt erhverv og fjerne erhvervslivets garanti for kvalitet i oversættelser og privatpersoners retssikkerhed, idet forslaget blandt andet anbefaler:

- ***”afskaffelse af Lov om translatører og tolke”.***

Hvad ligger der i en beskikkelse?

En autorisation eller en beskikkelse er et pejlemærke og et signal til potentielle brugere om, at personen har de fornødne kvalifikationer inden for sit fag og bringer brugere og leverandører sammen på en enkel og effektiv måde. Beskikkelsen giver brugerne tryghed og leverandørerne mulighed for at bruge deres lange uddannelse, som samfundet har været med til at finansiere.

Hvad vil konsekvenserne af en afskaffelse af beskikkelsen være?

Manglende kvalitetssikring

- Uden en beskikkelse har brugere af oversættelser og tolkning ikke nogen pålidelig guide til identificering af kvalificerede udbydere af oversættelse og tolkning
- Hvis titlen ikke er beskyttet, er den værdiløs – alle fra au pair piger til erhvervsproglige kandidater kan herefter kalde sig translatører

Bekræftelsesproceduren bliver mere besværlig og dyrere

- Hvor man i dag ofte kan nøjes med et translatørstempel, skal brugerne hvis loven afskaffes først (finde) og betale en kvalificeret oversætter for selve oversættelsen og derefter bruge tid og penge på at finde en *notar*, som kan *bekræfte oversætterens identitet*. Det er i denne sammenhæng vigtigt at gøre sig klart, at *notaren ikke kan have nogen kvalificeret mening om oversætterens kompetencer eller oversættelsens kvalitet*, som alt andet lige kan vise sig at være meget ringe.
- Kvalificerede oversættere vil næppe reducere deres takster nævneværdigt som følge af lovens bortfald. Der vil således ikke være dækning for honoraret til notaren, og selv hvis det var tilfældet, vil lovens bortfald under alle omstændigheder medføre et forøget tidsforbrug ved at indskyde en ekstra arbejdsproces hos notaren i forbindelse med legalisering af de oversatte dokumenter.

Rekvirering af tolke bliver endnu mere problematisk end den allerede er

- Jeg bliver næsten ugentligt ringet op af en domstol, som kræver hasteudrykning, fordi den tolk, de ringede til (fra Rigspolitiets tolkeliste) viste sig ikke at være kvalificeret (der sidder så 1-3 dommere, en forsvarer, en anklager og måske en bisidder pænt og venter, mens taxameteret tæller (på skatteborgernes regning). Dette skyldes især, at ikke-kvalificerede tolke optages på listen.

Arbejde forsvinder til udlandet – og dermed væksten

- Man nedlægger uden kvantificerbare eller holdbare argumenter en hel stand og sender opgaver til udlandet – som det allerede er tilfældet med en lang række andre oversættelsesopgaver.

Argumentationen for og imod afskaffelsen

Ministerens hovedargumenter for at ophæve beskikkelsen af translatører

1. *Personer med en offentlig beskikkelse opnår en konkurrencemæssig fordel i forhold til personer med en tilsvarende uddannelsesmæssig baggrund eller tilsvarende kompetencer.*

Det korte svar er, at der næppe findes sådanne andre personer på det danske marked.

2. *Beskikkelsen sikrer ikke kvaliteten; det gør derimod den bagved liggende uddannelse*

Det er korrekt, at det ikke er selve beskikkelsen, som sikrer kvaliteten, men i modsætning til udlandet (se nedenfor), hvor man i f.eks. England kun har "certified translations", og hvor "garantien" (som ikke er baseret på objektivt erhvervede kompetencer, men på oversætterens subjektive vurdering af egne evner) er udstedt af oversætteren og således følger dokumentet, følger beskikkelsen i Danmark personen, og beskikkelsen sker blandt andet på baggrund af en erhvervsproglig kandidateksamen eller en translatøreksamen.

Situationen i dag

Danmark er i øjeblikket et af de få lande i verden, som har en officiel uddannelse med sigte på beskikkelse som translatør, som er en beskyttet titel. Den beskyttede titel er erhvervslivets garanti for

- 1) at oversætteren har en kandidateksamen i oversættelse og tolkning eller translatøreksamen i det pågældende sprog og
- 2) at personen opfylder en lang række krav som grundlag for beskikkelsen og blandt andet hæfter med hele sin formue for oversættelsesfejl – og translatører er de eneste, som kan tegne professionel ansvarsforsikring

Titlen "translatør", ikke at forveksle med "oversætter" eller det engelske "translator", gives på baggrund af en erhvervsproglig kandidatuddannelse, hvor der opnås kompetencer inden for økonomisk, teknisk og juridisk oversættelse. Til sammenligning kan kandidater fra universitetet (cand.mag.) ikke på baggrund af deres eksamen blive beskikket, da de ikke har aflagt prøver, som omfatter elementerne økonomisk, teknisk og juridisk oversættelse. Erhvervsankenævnet har senest i en kendelse af 2012 slået fast, at en uddannelse inden for humaniora ikke kan danne grundlag for en beskikkelse [<http://www.erhvervsankenaevnet.dk/sw79705.asp>].

Beskikkelsen er altså både en garanti for personens uddannelsesmæssige kvalifikationer og personlige værdier.

Hvilke oversættelser bekræftes og hvordan

Når det kræves af en virksomhed eller myndighed i Danmark eller udlandet, skal en oversættelse bekræftes, og translatøren bekræfter:

at der er overensstemmelse mellem den oversatte og den originale tekst

De tekster, som typisk skal bekræftes, er erhvervslivets og privatpersoners vigtige dokumenter, som f.eks. tegningsregler, vedtægter, stiftelsesoverenskomster, eksamensbeviser, dødsattester, kørekort, skilsmisdomme, stævninger og processkrifter, for blot at nævne nogle få eksempler.

Translatører har eneret til at bekræfte oversættelser ved deres underskrift, hvilket ofte er tilstrækkeligt, men efterfølgende kan den bekræftede oversættelse legaliseres i Udenrigsministeriet, som bekræfter at translatøren rent faktisk er translatør.

Erhvervslivet og privatpersoner har således qua beskikkelsesordningen nem adgang til kvalificerede translatører og tolke, en ordning som udlandet misunder os.

Tolkning

Virksomheder og privatpersoner afgør naturligvis selv, hvem de vil bruge, men offentlige myndigheder og især anklagemyndigheden opfordres i retsplejeloven, § 149 til at bruge translatører:

”Retssproget er dansk. Afhøring af personer, der ikke er det danske sprog mægtig, skal **så vidt muligt ske ved hjælp af en translatør**

Rigspolitiet fører til dette brug en intern liste over tolke.

Situationen hvis lovforslaget ophøjes til lov

Ministeren foreslår som følge af ophævelse af loven om translatører og tolke ikke blot en rettelse – men ligefrem en *præcisering* af retsplejelovens § 149, således at den passage, der er fremhævet med rødt, ændres til ”**uddannet translatør eller lignende**”, og her afsløres uvidenheden hos ministeren og hans udvalg (bestående af embedsmænd, ingen sprogeksperter overhovedet) for alvor, idet man *ikke* kan *uddanne* sig til translatør – man kan tage en kandidateksamen, som giver ret til *beskikkelse som translatør*. Men det er måske petitesse. Desuden findes der ikke noget ”lignende” som nævnt ovenfor.

Det rejser umiddelbart et spørgsmål:

- Hvordan kan man på den ene side fjerne en hel stands beskikkelse og således den beskyttede titel ”translatør”, for så efter at have fjernet den opfordre myndighederne til at bruge translatører?

Lovforslaget nævner meget betryggende på side 15, ”**at det fortsat vil være muligt at uddanne sig til translatør**”.

Det rejser endnu et spørgsmål:

- Hvorfor så ikke beholde den nuværende ordning? Og hvor skulle det så foregå – lige nu er uddannelsen så godt som nedlagt i alle sprog både i Århus og København

Lovforslaget nævner på side 12, at ”domstolene benytter i praksis i vidt omfang Rigspolitiets tolkeoversigt. **Af tolkeoversigten fremgår bl.a. oplysninger om tolkens uddannelsesmæssige baggrund** som tolk.”

Dette er ikke korrekt. Man kan af listen primært se, hvilken takst, tolken får, og man kan også se, om en tolk er translatør, men oplysningerne er for nuværende ofte vildledende, og vil for det andet sandsynligvis i fremtiden ikke nødvendigvis borge for kvalitet, idet enhver da kan kalde sig ”translatør”.

Det er i tolkekredse velkendt, at grunden til, at der er problemer med tolkning i retten (især i straffesager, hvor Rigspolitiets tolkeliste benyttes) er, at listen er uoverskuelig og indeholder mange personer, som enten ikke er kvalificerede eller ikke reelt står til rådighed – angiveligt af mangel på ressourcer. Brancheforeningen Danske Translatører har tilbudt at hjælpe med at sikre den sproglige kvalitet, men dette er blevet afvist.

Ministerens argumenter holder populært sagt ikke i byretten!

Behovet for bekræftede oversættelser og kvalificeret tolkning forsvinder naturligvis ikke med et trylleslag, blot fordi beskikkelsen afskaffes.

Der skal altså findes en ny måde at gøre det på, men det har ministeren naturligvis tænkt på, for han skriver ”Ved afskaffelse af beskikkelsesordningen for translatører og tolke vil en borger eller en virksomhed, der skal bruge et legaliseret oversat dokument **skulle til en notar**, for at Udenrigsministeriet kan **legalisere notarens underskrift**.”

Men hvad er det lige præcis notaren bekræfter:

- Det er oversætterens identitet – ikke oversættelsens kvalitet – det har han nemlig slet ingen forudsætninger for

og så er vi i samme båd som lande uden en officiel erhvervsproglig kandidatuddannelse og uden officiel beskikkelse, som f.eks. England, hvor man på hjemmesiden for International Translators’ Institute kan læse:

“...in the UK, we do not have the "sworn translator" concept that exists in civil law countries.

....In the UK, certifying or swearing has no bearing on the quality of a translation.

When a translation is sworn before a solicitor (or a notary in Scotland), the legal professional does not verify the quality of the translation but merely satisfies himself as to the translator's identity.

.. hvilket giver anledning til endnu et spørgsmål:

- Hvordan har man så tænkt sig at sikre kvalitet i oversættelsen?

Det bliver der ikke svaret på i lovforslaget. Der bliver heller ikke svaret på, hvor meget man regner med at spare ved at nedlægge standen.

Det virker i det hele taget, som om udvalget har undladt at rådføre sig med de relevante personer.

I stedet for at opfatte beskikkelsen som en barriere burde man derfor glæde sig over, at vi i Danmark har en offentlig beskikkelsesordning, som sikrer brugerne en nem identifikation af relevante udbydere af oversættelser på højt fagligt niveau og en nem og effektiv procedure, som er fuldt ud accepteret i udlandet.

Med venlig hilsen

Eunike Hansen
Statsautoriseret translatør (cand.interpret) i engelsk
Medlem af Danske Translatører
Maltagade 24, 4.th.
2300 København S.